Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 205. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 205. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ОБОРОНЯЄ СВІЙ ПЛЯН ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЦЕЙ ПЛЯН — ЦЕ „ЛОГІЧНА АЛЬТЕРНАТИВА ДО СОЦІЯЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ"

Ню Йорк, Н. Й. — Президент Айзенгавер промовляв в готелі Валдорф - Асторії в Ню Йорку на прийнятті, яке влаштувала для 2,500 осіб Фундація — в честь Алфреда Е. Смита і заявив, що він знову внесе до Конґресу свій плян охорони здоров'я, який попередній Конґрес відкинув, бо той плян, це єдина „логічна альтернатива до соціяльної медицини". Президент казав, що його плян відкинули „екстремісти", хоч той плян змагав до зросту добровільного забезпечення на випадок недуг широких верств населення. Проти мого пляну, заявив президент, виступали „екстремісти" двох родів: 1. Бюрократи, які хотіли, щоб все було сцентралізоване в руках федерального уряду. 2. Проти цього пляну були і ті всі, які боялися, що цей плян — це перший крок до так званої соціяльної медицини. Айзенгавер твердив, що ми є далеко позаду від тих можливостей, які ми могли б мати в ділянці охорони здоров'я. Ми мусимо діяти, казав президент, в дусі покійного бувшого губернатора Алфреда Е. Смита, який старався підтримати приватну ініціятиву в ділянці охорони здоров'я широких верств населення, і тому уряд Айзенгавера знову внесе свій плян до найближчого Конґресу. (Попередній плян відкинула Палата Репрезентантів більшістю 238 до 134 голосів, проти нього голосували 75 республіканців і 162 демократи та один незалежний). Згідно з тим пляном уряд пропонував дати 25 мільйонів долярів на те, щоб всі приватні фірми, які дбають про охорону здоров'я, могли бути реасекуровані на той випадок, коли б внаслідок поважних недуг вони не могли вив'язатися з своїх зобов'язань. Згідно з цим пляном 63 мільйони осіб могли б користати з приватного забезпечення в приватних фірмах для охорони здоров'я, які досі не користають з нього, пізніше цей реасекураційний фонд збільшувався б і ще більше осіб могло б бути охоплених забезпеченням свого здоров'я. Крім президента промовляв ще кардинал Френсіс Спелман, голова Фундації Смита, який повідомив зібраних, що цього року знову якась „добра й милостива пані" подарувала Фундації гроші на це прийняття як це робила і в попередніх дев'ятьох роках так, що всі 250,000 долярів з цього прийняття зможуть піти на добродійні видатки. Крім того промовляли ще губернатор Томас Дюї, посадник Ню Йорку Вагнер і віце-голова Фундації Чарлз Г. Сілвер. Вагнер назвав Смита, який помер 1944 року, „найгуманішою людиною, яку він знав в своєму житті."

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ПІДКРЕСЛЮЄ МИРНІ ЦІЛІ ЗДА

Президент Айзенгавер, промовляючи до 1,800 осіб на обіді з нагоди 300-річчя жидів в Америці, підкреслив, що З'єдинені Держави невтомно „змагатимуть до миру, базованого на справедливості". Біля Президента (справа) сидить Ралф Е. Семюел, голова Жидівського Ювілейного Комітету.

Всі члени кабінету Айзенгавера беруть участь в виборчій кампанії

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер і всі члени його кабінету, занепокоєні апатією серед виборців, вирішили взяти живу участь в виборчій кампанії на протязі тих днів, які залишились до виборів, що відбудуться 2 листопада. Хоч багато хто передбачає, що демократи мають більше виглядів на успіх, ані демократи ані республіканці непевні висліду виборів, бо настрої виборців можуть змінитися в останній хвилині. Деякі члени кабінету през. Айзенгавера як, нпр., віце-президент Ричард Ніксон, вже тепер ведуть оживлену виборчу кампанію, інші члени кабінету, як генеральний прокуратор Бравнелл, поштмайстер Соммерфілд, секретар праці Мічелл, скарбу Гомфрі, торгівлі Вікс, рільництва Бенсон, внутрішніх справ Кей і секретар виховання пані Гоббі — мають ще виголосити по кілька промов до дня виборів. Демократи побоюються, що загальне передбачування перемоги демократичної партії викликало в багатьох виборців надто велику певність і самозадоволення, яке може спричинитися до невдачі під час виборів, бо ніхто „ще не виграв виборів, поки виборці не вкинули до урни своїх карток".

МАРШАЛ МОНТҐОМЕРІ ЗАПОВІДАЄ СТРАШНУ ВІДПЛАТУ НА ВИПАДОК АҐРЕСІЇ

Лондон. — Англійський маршал Монтґомері, заступник головного команданта всіх збройних сил НАТО, у промові, яку виголосив перед Королівською Інституцією Об'єднаної Служби, заявив, що випадок совєтської аґресії, Совєти впадуть жертвою „жахливого бомбардування атомовими бомбами". Він рішуче протиставився думці, що треба виключити з будучої війни атомову зброю і ствердив, що головне командування бере в своїх стратегічних плянах під увагу саме атомову зброю. Монтґомері признав, що неможливо остерегтися в цілості перед несподіваним ворожим нападом на Англію з повітря, але, мовляв, єдиним способом, який може охоронити Захід від такого нападу, є свідомість ворога, що коли б він зважився на аґресію, то сам стане предметом страшної відплати. Захід, казав Монтґомері, не може виграти війни, коли втратить контролю над Атлянтиком, тому Атлянтійський пакт мусить становити наріжний камінь всієї оборонної системи. Він виступив з рішучою обороною сильної англійської армії в мирному часі, як заборола проти можливої аґресії збоку комуністичного Сходу. Хоч маршал Монтґомері застерігся, що він промовляє в приватному характері і висловлює тільки власні думки, проте — як зазначують англійські часописи — його промова стрінеться напевне з гострими атаками збоку Партії Праці, якої ліве крило виступає взагалі проти високого військового бюджету і проти всякого говорення про небезпеку війни та небезпеку нападу на Англію.

Зустрічається совєтські воєнні кораблі на Пацифіку

Перл Гарбор. — Головний командант американської фльоти на Пацифіку, адмірал Фелікс Б. Стомп, промовляючи на пресовій конференції, на якій були присутні також 14 адміралів, заявив, що патрулі американської фльоти в останніх днях завважили совєтські підводні човни та воєнні кораблі. Совєтські кораблі можна зустріти всюди на Тихому океані, але найбільше їх є в північно-західній і західній його частині. „Ми не подаємо докладного місця, де зустрічаємо совєтські кораблі, щоб вони про це не знали, але ми постійно обсервуємо їх рухи", — сказав адмірал Стомп. Далі він заявив, що американська фльота на Пацифіку досить сильна для того, щоб виступити в негайній потребі, подібній до війни в Кореї або навіть і до більшої небезпеки. Однак, адмірали згідні в тому, що американська воєнна фльота не має достатньої кількости вишколених людських резерв, бо здібні моряки-фахівці залишають військову службу і беруться до інших, більш платних занять.

СССР хоче роззброєння — без контролі

Об'єднані Нації. — На об'єднаній Комісії ОН, Політичній і Безпеки, не дійшли ще до згоди в справі пропозиції Канади, щоб Комісія для справ роззброєння відновила свою працю, взявши за основу англо-французький внесок з червня ц. р., совєтський внесок, що його подав Вишинський, і американський внесок. Вишинський заявив, що він підтримає канадійську пропозицію, якщо приймуть його „додатки". Ці „додатки" прийнято з тим одним вийнятком. Це поглиблює держави не можуть погодитись на вимогу Вишинського, щоб комісія для справ роззброєння не дебатувала над проєктом ЗДА, який пропонує контролю над зброєнням. ЗДА запропонували вже давно створити міжнародну контрольну організацію під протекторатом ОН, відпоручники якої мали б право вступу в кожній країні у кожну фабрику для контролі над зброєнням, і щоб ця контрольна організація мала право закривати заклади продукції зброї, які переступали б умовлені межі. Совєти рішуче не погоджуються навіть дискутувати над цим проєктом. Це поглиблює враження, що вся совєтська „примирлливість" у справі роззброєння — це тільки тактична гра на проволоку і на те, щоб викликати враження, що Москва „хоче миру".

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОВНИЙ УСПІХ НАРАД У ПАРИЖІ

ПРОГОЛОШЕНО КОМУНІКАТ ПРО УЗГІДНЕННЯ ВСІХ ІСТОТНИХ СПРАВ. — ПЕРЕГОВОРИ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ФРАНЦІЄЮ ПРО ЗАРЩИНУ ЩЕ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ. — ЛІДЕР НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ ПРИБУВ ТАКОЖ ДО ПАРИЖУ

Париж. — 9 міністрів закордонних справ, зібрані у Парижі для створення нової оборонної системи Західньої Европи з активною допомогою З'єдинених Держав і Канади — видали спільний комунікат, який стверджує, що в усіх сутніх справах, які були предметом нарад, осягнено вже порозуміння. Говориться в тому комунікаті про поширення Брюссельського пакту з 1948 року, який до цього часу охоплював тільки 5 европейських держав (Англія, Франція, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ) також на Західню Німеччину і Італію, про закінчення стану окупації Західньої Німеччини, себто про признання їй суверенности, врешті про закінчені приготування до Ради НАТО, яка, зібравшись в п'ятницю 22 ц. м., мала запропонувати Західній Німеччині вступити в члени тієї Північно-Атлянтійської організації. Проте — як повідомляють часописи — загальний прегарний настрій всіх делеґатів попсувала вістка, що розмови, ведені між канцлером Аденауером і французьким прем'єром Мендес-Франсом у справі Зарщини не довели до успіху. Тому, що Мендес-Франс заявив був, що поки не буде порозуміння в справі Зарщини, він не підпише ніякого іншого документу про західню оборонну систему, доля цілої теперішньої Паризької конференції залежить від висліду французько-німецьких нарад про ту спірну промислову країну на межі між Францією і Німеччиною. Головний спір ведеться за суто - політичне, ба навіть національно-престіжеве питання. Німці не хочуть зректись своїх засадничих претенсій до Зарщини, як країни з німецьким населенням і німецькою культурою, тому хочуть зазначити в договорі його тимчасовий характер. Вони домагаються для всіх німецьких партій в Зарщині рівного права виборчої аґітації й повноправної участи у виборах, себто також для тих всенімецьких партій, які були після війни виключені французами від усієї тієї участи. Мендес-Франс не хоче на це погодитися, лякаючись, що це дасть колись німцям правну фіртку для осягнення всенімецькими партіями більшости в зарському парляменті і проголошення політичної злуки з Німеччиною. Покищо обидві сторони погоджуються, щоб зберегти теперішній автономічний статут Зарщини й піддати її під політичну зверхність Західньої Европейської Унії, як має зватися організація, покликана до життя поширенням Брюссельським державним бльоком. Також економічні проблеми — участь Німеччини й Франції у господарському потенціялі Зарщини — поладнано компромісово. Загально панує погляд, що до суботи дійде до порозуміння між Західньою Німеччиною і Францією, тим більше, що в посередницьку акцію включились інші закордонні міністри, стурбовані станом цієї справи.

Несподівано прибув до Парижу лідер західньо-німецьких соціял-демократів, д-р Еріх Олленгауер. Канцлер Аденауер спершу запросив був до Парижу тільки лідерів його урядової коаліції, але вони самі наполягали на те, щоб запросити також лідера опозиції, Олленгауера, для скріплення позиції Аденауера єдиним фронтом всього західньо-німецького парляменту. Проте присутність Олленгауера — як повідомляють часописи, скомплікувала переговори, бо Олленгауер ставив завжди до Франції більші вимоги, як сам західньо-німецький уряд, а крім того німецькі соціялісти взагалі вважають, що спершу треба вичерпати всі можливості об'єднання Німеччини, себто зговорення з Совєтами, а щойно потім говорити про єдність Західньої Европи. Часописні коментарі є також і в цьому пункті оптимістичні, вважаючи, що вдасться переконати Олленгауера, щоб не робив труднощів єдиному західньому фронтові, бо, мовляв, Совєти більше будуть рахуватися з сильною Західньою Німеччиною, яка матиме за собою весь Захід, ані ж зі слабою і ізольованою. Закінчення Паризької конференції передбачується на суботу вполудне.

Дехто твердить, що не тютюн, а цигарковий папір є причиною пістряка

Ню Йорк, Н. Й. — Д. В. Лефемайн, хемік Пістряковoго Інституту в Маямі на Флориді заявив на зборах Американського Хемічного Товариства, що не тютюн, а цигарковий папір має в собі ті складники, які спричиняють пістряка леґенів. Лефемайн сказав, що він спалив стільки цигаркового паперу, скільки потрібно на 80.000 цигарок, і видобув з паперу 1.7 фунта сажі. 80.000 цигарок скурює за 11 років курець, який викурює пачку (20) цигарок денно. Коли Лефемайн розклав добуту сажу на хемічні складники, то між ними знайшов 3.4 benzpyrene, що викликає пістряка в мишей. Інші хеміки заявили, що цей самий хемікалій є в усякій сажі, — в димі, що виходить із авт, та в газах, що виходять із промислових підприємств, — і особливо багато його у великих містах і промислових осередках. Твердження Лефемайна зацікавило теоретиків, які твердять, що куреня люльок і сиґар не спричиняє пістряка леґенів. Якщо теорія Лефемайна справдиться то треба буде додавати до цигаркового паперу такі хемікалії, які невтралізують творення 3,4 benzpyrene.

УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В НАРАДАХ АМЕРИКАНСЬКОЇ МІСІЇ ДЛЯ ЮНЕСКО

Мілвокі, Виск. — В днях 14 до 16-го жовтня відбулися тут наради Американської Комісії для ЮНЕСКО — Виховної і Культурної Ради Об'єднаних Націй, в яких взяли участь проф. Роман Смаль-Стоцький і проф. І. Задорожний, репрезентуючи там УККомітет. Початково УКК плянував уповажнити до участи в нарадах делеґацію в складі професорів американських університетів: О. Грановського з Міннесоти, Р. Смаль-Стоцького з Маркет, І. Задорожного з Висконсін і М. Папа з Нотр Дам. Проте, в останній хвилині ствeрджено, що Президія Комісії допускає тільки спостерігачів, без права голосу в нарадах комісії і на зборах, тому обмежено делеґацію до двох місцевих представників, проф. Смаль-Стоцького і проф. Задорожного. На порядку нарад Комісії була важлива справа: дебати над приступленням большевиків до ЮНЕСКО та наслідками того. Українські представники роздали американським і чужим учасникам нарад українську англомовну літературу та інформували їх правдиво про совєтську проблематику.

Арештовано голову порторіканської комуністичної партії

Гідалґо, Тексас. — Федеральне Бюро Інвестицій арештувало генерального секретаря комуністичної партії в Порто Ріко Рамона Мірабаля Карріона, який ще в червні цього року зник з острова Порто Ріко і укривався перед арештуванням, живучи в підпіллі. Його арештовано в стейті Тексас, як він хотів переходити до Мехіко. Його арештовано за те, що приготовляв змову для скинення силою теперішнього американського уряду. Він не міг зложити кавції в висоті 25.000 долярів і його затримано в тюрмі в Едінбурґу. Його мають відставити до Порто Ріко, де його мають судити.

„Нова війна буде коротка і жорстока"

Маямі, Флорида. — Генерал Томас Д. Вайт, віце-шеф штабу летунства заявив на 67-річних зборах Товариства Крайової Ґвардії, що грізна модерна зброя спричинить те, що наступна війна буде дуже коротка, але одночасно й дуже жорстока. „Вислід цієї війни залежатиме від тих збройних сил, які будуть готові до бою на самому початку війни". Крайова Ґвардія, — сказав генерал — має тепер найбільшу в своїй історії силу і забезпечена найкращими турбомоторовими бойовими літаками, а незабаром дістане ще й легкі бомбовики типу B-57. На цих зборах промовляв також асистент секретаря армії Гаф М. Мілтон, який сказав, що армії ЗДА „мусять мати велику рухливість і збільшену бойову силу, щоб могли вирівняти чисельну перевагу, яку мають ворожі армії". Командант Американського Леґіону Сіборн П. Коллінс заявив, що Американський Леґіон і Товариство Крайової Ґвардії дбають про те, щоб вже найближчого року здійснений був хоч частинно обов'язковий загальний військовий вишкіл.

Три американські лікарі дістали нагороду Нобля

Штокгольм. — Три американські лікарі дістали нагороду Нобля в ділянці медицини, а саме: д-р Джан Френклін Ендерс з Медичної школи Гарвардського університету, д-р Томас Г. Веллер з Школи публічного здоров'я того самого університету, і д-р Фредерік Роббінс з Західньої резервової медичної школи в Клівленді. Всі три лікарі-науковці працювали над відкриттям вірусу страшної недуги дитячого паралічу, поліо, і над поборюванням його. Нагорода потягає за собою признання $ 36.000 і їх поділять поміж отих трьох американських учених. Як повідомляють газети, признання тієї нагороди прийшло у висліді дуже гарячої дискусії в Штокгольмському Королівському Інституті, який признає нагороду з ділянки медицини.

Серед італійських комуністів є фашисти й убивники

Рим. — Італійські комуністи опинилися у скрутній ситуації, коли різні політики з національних партій почали обвинувачувати їх в останньому часі за спільництво з фашистами та кримінальні прогріхи. Вигук християнсько-демократичного посла Тоні на адресу комуністичних послів на останньому засіданні парляменту: „Серед вас є багато недавніх фашистів", — так роз'юшив комуністів, що вони кинулись з п'ястуками на того посла, але на закид нічого не відповіли і не зажадали, щоб цей закид доповнено прізвищами. У протикомуністичному журналі „Паце еЛіберта" (Мир і Свобода) друкується списки осіб, що їх переслідували фашисти, на донос людей, які тепер займають чільні становища серед комуністів. Лідера комуністів Толіятті публічно оскаржили, що він доніс був фашистській поліції на свого товариша, і той був арештований та засуджений. Один із найвпливовіших комуністів був колись засуджений на 30 років в'язниці за вбивство з особистих причин, а звільнив його Толіятті тоді, коли став міністром судівництва в першому уряді „народного фронту".

Випробовують керовані стрільна на бальонах

Вашинґтон. — Команда фльоти шукає дешевої мети в повітрі, на якій можна було б випробовувати керовані стрільна, стріляючи ними з кораблів немов до ворожого літака. Для цього використовують ракети, що їх вистрілюватимуть разом із парашутом т. зв. „поґов". Парашут спеціяльним приладом відчіплюється вгорі від ракети і поволі спадає вниз, так що до нього можна кілька разів вистрелити керованими стрільнами. Парашут має 20 стіп в поперечнику, а його матерія трохи посріблена, щоб відбивати радарові сиґнали. Він причеплений до ракети, враз з якою вистрілюється на бажану височінь. Ці парашути випродукувала фірма в Ню Мехіко, і їх вже випробовувано на дослідній площі в Вайт Сендсі, Н. М. Бюро фльоти повідомляє, що ці парашути є першою штучною метою, на якій можна випробовувати керовані стрільна, що мають нищити ворожі літаки.

КАРА ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ШПИГУНІВ В ІРАНІ

В Ірані розстрілено 10 совєтських шпигунів, між ними полковника поліції Сіямака та полковника армії Алі Мошабері, заарештованих разом з приблизно 650 іншими большевицькими шпигунами і змовниками. На фото: чотирьох із десять засуджених на смерть шпигунів безпосередньо перед розстрілом. Засуджені перед смертю вигукували комуністичні гасла та лайливі слова на адресу іранського уряду.

В АМЕРИЦІ

● Федеральне Бюро Інвестиґацій від 1950 р. постійно публікує прізвища 10-ох злочинців, яких розшукує. Впродовж чотирьох років вдалося заарештувати в такий спосіб 70 злочинців. В 1953 році громадянство допомогло аґентам ФБІ арештувати 13 злочинців, бо з оголошень знало, як вони виглядають.

● Сенатор Александер Вайлі заявив, що проти ворожого летунського нападу місто Мілвокі, Висконсін, оборонятимуть керовані стрільна „Ніке", бо це місто більше наражене на ворожі атаки, як Ню Йорк.

● Вісім американських зоопарків на Заході подарували Австралії деяких тварин, яких відвезуть кораблем з Сан Дієґо, Каліфорнія. Між цими тваринами находяться шимпанзи, оцелоти і ведмеді — ґрізлі.

● Останній ґураґан „Гейзел", як тепер повідомляють, зломив сторічне горіхове дерево, яке росло на фармі Джорджа Вашинґтона в Мавнт Верноні, а на майдані Білого Дому знищив липу 65 стіп заввишки, чим дуже зажурився президент Айзенгавер.

● Співак Едді Фішер співився і не міг відспівати американського гимну перед промовою Айзенгавера, яку він виголосив на прийнятті в готелі Шеретон-Астор в Ню Йорку. Але президент відступив йому свій час, і співак відспівав пісню „Кавнт йор блессінґ", зазначаючи, що „найбільше американське благословення" — це наш президент".

● Багато жінок протестує проти того, що метеорологи називають дівочими іменами ґураґани, які спричиняють смерть і величезні знищення. На найближчих річних зборах урядовців Бюра Погоди мають вирішити, чи залишити дотеперішній спосіб називання ґураґанів.

● Конґресмен Едвард Г. Ріс заявив в імені Комісії для справ цивільних науковців, що „Біла Книга" про державних урядовців, звільнених з огляду на безпеку країни, появиться аж після виборів, тобто після 2 листопада.

● Управа місцевости Ботлер, Н. Дж., прийняла ухвалу, якою забороняється молоді до 16-ох років появлятися самотно на вулицях міста після 10-ої години вечора.

В СВІТІ

● У Північній Ірляндії знайдено 10 нараменників, нашийник і інші предмети, зроблені з чистого золота, походження — як твердять археологи — з-перед 2,300 років. Припускають, що на тому місці працював за 400 років перед нар. Хр. золотар, і ці предмети — частина закопаного ним „краму".

● Ідена іменовано каваліром Ордену Підв'язки. Це найвище англійське відзначення, що його може дістати цивільна особа. Черчила нагороджено цим орденом минулого року. З цим орденом зв'язаний особистий шляхетський титул і офіційна назва „сер". Королева надала Орден Підв'язки Іденові напередодні його виїзду до Парижу на конференцію 9-ти міністрів закордонних справ.

● Французький уряд влаштував парадну вечерю для членів американської делеґації на з'їзді 9-х міністрів закордонних справ. Господарем був Мендес-Франс, а гістьми державний секретар Дж. Ф. Доллес, американський амбасадор у ФранціїДілльон, заступник державного секретаря в европейських справах Мерчан і ін. Преса розписується про надзвичайно вибагливу французьку кухню, що її зразки задемонстровано американським державним мужам.

● По Европі подорожує американська сенаторка Смит, республіканка з Мейн. У Парижі вона відбула одногодинну розмову з комуністичною посолкою в французькому парляменті. Коли вона поїхала своїм автом до Східнього Берліну, то комуністи затримали чотирьох осіб, які були в її товаристві. За годину всіх випущено, але сенаторка зреклася дальших відвідин совєтської зони і відлетіла до Швайцарії. Невідомо ще, чи вона поїде до СССР, куди спершу мала замір їхати.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕНЬ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

У цій та численних інших країнах відзначатимуть в найближчу неділю т. зв. День Об'єднаних Націй. Вже напередодні того дня, як теж з його нагоди і під час його відзначення появиться багато статтей і коментарів на тему цієї міжнародної організації, її принципів, цілей, праці і можливостей. Немає бо жадного сумніву, що Об'єднані Нації заслуговують на таку увагу, якщо не своєю теперішньою працею та своїми реальними досягненнями, то щонайменше своїми принципами і цілями. І тому з нагоди Дня ОН варто б у першу чергу пригадати ті принципи й цілі.

Початок Організації Об'єднаних Націй треба добачувати в т. зв. „Деклярації Об'єднаних Націй", яку 1-го січня 1942-го року підписали у Вашингтоні представники 26 країн, що були тоді у війні з усіми чи поодинокими т. зв. „державами осі". У цій деклярації вони в першу чергу підписувались під принципами, що їх встановили в проголошеній 14-го серпня 1941-го року тодішнім президентом ЗДА Френкліном Рузвелтом і прем'єром Британії Винстоном Черчилом т. зв. Атлантійської Хартії, з такими головними принципами, на яких вони „сподівались оперти свої надії для кращого світу":

Перше: Їхні країни не змагають до територіяльного або іншого побільшення;

Друге: Вони не бажають бачити територіяльних змін, які не відповідали б вільному бажанню замешкалих на них народів;

Третє: Вони респектують право всіх народів вибирати собі форму влади, під якою хочуть жити, і змагають до відновлення суверенних прав і самоуправління для тих народів, яким ці права силою відібрано;

Четверте: Вони змагатимуть, респектуючи свої існуючі зобов'язання, до того, щоб усі народи, малі й великі, переможні й переможені, мали однаковий доступ на однакових умовах до світової торгівлі і світових сирівців, які потрібні їм для господарського добробуту;

П'яте: Вони бажають спричинитися до повної співпраці між націями на економічному полі, щоб у той спосіб забезпечити для всіх ліпші умовини праці, господарського достосування та соціяльного забезпечення;

Шосте: Після остаточного розбиття нацистичної тиранії, вони сподіваються встановлення такого миру, який забезпечував би всім націям безпеку в їхніх державних кордонах, а всім людям в їхніх країнах — життя, вільне від страху та злиднів;

Сьоме: Такий мир повинен дозволити всім людям подорожувати суходолом і морями без будь-яких перешкод;

Восьме: Вони сподіваються, що всі люди і нації зможуть у таких обставинах позбутися тягарів озброєння.

Такі були головні принципи Атлантійської Хартії, і вони увійшли опісля, з відповідними доповненнями та поширеннями, в хартію Об'єднаних Націй.

Було б зайво коментувати ці принципи в світлі теперішньої дійсности. Для сліпого видно, що світ віддалений від них сьогодні не менше, як тоді, коли ще на всіх світових побоєвищах ревіли гармати і коли за ці принципи клали свої голови найкращі сини волелюбних народів. І кожному також ясно, що єдиною причиною того, що ці принципи залишились клаптем паперу, є імперіялістична, агресивна і брутальна комуно-московська тюрма народів, відома під назвою Совєтського Союзу, а десять років ужа післявоєнної політики є доказом, що самим тільки папером, хоч би й записаним найкращими словами, ситуації не змінити.

Але це ще далеко не означає, що Об'єднані Нації, при всіх зловживаннях свого комуністичного партнера, бодай частинно не виправдались і не можуть виправдатись у майбутньому. Широко закроєна й частинно переведена програма післявоєнної відбудови, полагодження конфлікту в Палестині, припинення большевицької агресії в Кореї і т. д. можна б у відповідній мірі записати як осяги цієї міжнародної організації. Ці практичні осяги, як і самі, без сумніву, високі принципи ОН цілком заслуговують на те, щоб їх вшанувати окремим днем. Проте, кожному ясно, що в теперішніх обставинах Об'єднані Нації досягнуть свою мету, оглядно можуть створити передумови для здійснення своїх високих ідеалів тільки тоді, коли стануть проти комуно-московської тиранії так, як стали і розгромили тиранію нацистичну.

ОБ'ЄДНАННЯ РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Одноголосне рішення представників двох передових осередків робітничих організацій, тобто Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Організацій, винесене на зібранні 15 жовтня у Вашинґтоні „може мати далекосяжне значення в розвитку американського партійного життя, хоч про це нема жадної згадки в резолюції, яка звучить: „Одноголосна постанова спільного комітету Американської Федерації Праці й Конґресу Індустріяльних Організацій така, щоб створити через злиття єдиний осередок промислових юній в Америці, в якому кожна дочірня, як крайова, так і міжнародна юнія, збереже свою недоторканість. Постановляється далі уповноважити голови АФП і КІО покликати до життя підкомітет, який має накреслити детальний плян, щоб осягнути намічену ціль, і скласти звіт з дорученнями на своєму найближчому засіданні".

Щоб зрозуміти, про що йде справа, годиться хоч побіжно згадати, що обидві осередні американські організації, кожна з яких об'єднує в собі якусь кількість самостійних робітничих юній, вели упродовж останніх 18 років подекуди безпощадну боротьбу за здобуття впливів серед робітничих кіл. Негайно після створення КІО в 1935 р ця організація попала під вплив комуністичних елементів і мусіла виступити зі складу АФП, до якої комуністи не мали доступу. З часом і КІО виелімінувало зі свого складу юнії, які не усунули з своїх місцевих відділів комунізуючих урядників. Відтоді обидві організації конкурували тільки „за юрисдикцію", тобто за здобування впливів для своїх юній в різних ділянках промислу. Ці впливи практично виявлялися в укладанні контрактів з якимсь підприємством для праці членів одної юнії з виключенням членів юнії, приналежної до конкуренційної осередньої організації.

Крім такої „джабової" конкуренції, відбувалася не раз і партійно-політична конкуренція, коли, напр., юнії з АФП підтримували демократичних кандидатів при виборах до федеральних та стейтових установ, а юнії з КІО доручали своїм членам голосувати за республіканських кандидатів, і навпаки. Така поведінка робітничих юній не тільки шкодила робітничій справі, але й вводила замішання в загальній американській політиці, коли хтось покликався на засаду, що він, мовляв, обстоює „робітничі інтереси".

Щоправда, осередні організації, тобто управи АФП і КІО, не втручалися в справи підвладних юній, коли вони вели переговори з працедавцями для укладення контракту. Ці справи дуже складні і юнії знають їх краще, ніж осередні організації. Отже основна праця осередніх робітничих організацій полягала в тому, щоб пильнувати законодавств як федерального, так і стейтових, щоб не було постанов, які обмежували б волю робітничих юній, або унеможливлювали здобування кращих умов та платень для робітників. У цьому розумінні дехто вважає осередні робітничі організації тільки як організації „лабіїстів", тобто кулюарних аґентів у Конґресі й стейтових леґіслятурах. А тому, що не раз представники конкуренційних організацій поборювали одна одну навіть у парляментарних кулюарах, — з цього виходила шкода для загальної робітничої справи.

Кілька спроб об'єднати обидві організації розбивалися об різні перепони. У першу чергу йшло про затримання на передових постах головних урядників обох організацій. Це було важко, коли взяти до уваги, що АФП нараховує 10,000,000 членів, зорганізованих в юніях, а КІО — тільки 4,000,000. Впарі з цим ішло про втримання непорушними й низових організацій, тобто відділів різних юній, де багато заінтересованих осіб обнімали пости голов, касирів, секретарів, організаторів, аґентів для пошукування праці й т. п. На основі найновішого рішення спільного комітету ці питання, як і питання юрисдикції, цілковито знехтувано, а постановлено приступити до створення одного центру шляхом злиття, — і тільки пізніше будуть вирішувані різні спірні справи.

Це значить, що на першому пляні об'єднання АФП з КІО стоїть одноцільність політичних впливів, а сама міжюнійна організація сходить на дальший плян.

Коли взяти до уваги, що провідники теперішнього спільного комітету, а саме Джордж Міні, голова АФП, і Волтер Рутер, голова КІО, виявили переконання, що підкомітет буде спроможний скласти пляни повного об'єднання упродовж одного року і передати їх на затвердження комітетові, — то це вказує на якісь далі йдучі можливості. Вони виринають час від часу на сторінках преси, коли висловлюється можливість створення в Америці нової політичної партії, яка відповідала б повнотою інтересам і силі американського зорганізованого робітництва. Це може статися через зорганізування окремої Партії Праці, на взір англійської, або перетворення одної з теперішніх великих політичних партій на партію праці, навіть без окремої назви.

У звідомленнях про злиття АФП і КІО говориться про можливість довершення повного об'єднання впродовж двох років шляхом скликання спеціяльних конвенцій обох осередніх організацій, мабуть з однією програмою. Якщо б так сталося, то вже наступні президентські вибори в 1956 р. відбувалися б під могутнім впливом політично об'єднаного робітництва.

Такі передбачування можуть мати також дуже важливий вплив ще при цьогорічних осінніх виборах в дні 2 листопада. Тому для спостерігачів американського партійного руху вислід найближчих виборів буде незвичайно важливим моментом у робленні висновків щодо майбутнього співжиття економічних і суспільних прошарків населення.

НЕ ГРЕБУЮТЬ НІЯКИМИ ЗАСОБАМИ

Так уже воно повелося не від учора в українській самостійницькій пресі — не реагувати на злісні антиукраїнські випади російських „єдинонеділимців", а тим паче не дискутувати із збанкрутованими бардами російського білого імперіялізму. Бо річ це марна і жадної користи не дає. Не хотілося б і нам ламати цієї неписаної засади, доказуючи, зокрема, одному з чільних співробітників білоросійського нюйоркського щоденника, Андреєві Дикому, що він, м'яко висловлюючись, говорив неправду, а правда — деінде. Зрештою, ім'я цього „українського федераліста" відоме ще з „Східняка", що ним хотіли були російські імперіялісти підмінувати український самостійницький фронт.

Америка є Америка, і кожному вільно в ній висловлювати свої думки вголос і на папері — навіть не оригінальні й не завжди розумні думки. А проте, прочитавши в згаданій газеті статтю А. Дикого „Украинский сепаратизм за железною заслоною", — статті, в якій її автор вирішив ще раз „дати бобу" галичанам, ми непомалу здивувались: до яких же геркулесових стовпів може довести людину зоологічна ненависть до всього українського і до яких паскудних засобів може вона вдаватися в намаганні поборювати ненависних самостійників!

Отож в цій своїй писанині Андрей Дикий, на підставі свідчень „інженера-галичанина", що буцімто „недавно вирвався з-поза залізної заслони", розповідає про теперішній стан на західньо-українських землях. Дозволимо собі надужити терпеливістю читачів і навести пару цитат з цих свідчень „інженера-галичанина", випродукуваного в каламарі Андрея Дикого.

І так, „інженер-галичанин" довірочно Дикому повідомляє, а Дикий через газету „Новоє Русскоє Слово" розголошує:

„З приходом у 1944 році до Галичини большевики одразу ж взялися за молодь, за її перевиховування... Маючи незаперечні (!) фактичні дані і вміло підносячи їх слухачам, вони буквально перекинули догори ногами все те, чого свого часу навчали молодь різні „професори" та „маґістри", більшість яких перебуває тепер на еміґрації".

Далі А. Дикий устами придуманого ним „інженера-галичанина" з неприхованою радістю розповідає, що ж саме „перекинули догори ногами" большевицькі пропаґандисти. Звичайно, переписувати всього того не будемо, бо все воно є в совєтських многомільйонових брошурках і день-у-день повторюється в совєтській пресі, а охочі читати брехливу большевицьку пропаґанду навряд чи знайдуться серед наших читачів. Коротко кажучи, Дикий ніби переписав з одної із таких брошурок всі уступи, які йому найбільше припали до смаку. Є там і про москвофілів, і про Грушевського та Винниченка, і про УГА, і про те, що „галичани побачили, що правда на стороні червоних русских", і навіть про Марка Вовчка, що була „чистокровною великоросіянкою".

Але при цьому прикметна така річ: ні А. Дикий, ні видуманий ним „інженер-галичанин" до всіх тих „історичних фактів", про які в його статті читаємо, завбачливо становища не займають. Побудована стаття дуже хитромудро: „інженер-галичанин" буцімто розповідає, про що говорять українській молоді на західніх землях совєтські лектори, а А. Дикий — переповідає, мовляв, з журналістичного обов'язку.

Отож, каже далі „інженер-галичанин", совєтські лектори „підкреслюють віковічне тяжіння галичан до росіян". Вони заявляють що Коновалець, Бандера й Мельник „були попросту аґентами й знаряддям чужоземних розвідок, спочатку німецької, а тепер американської". Большевицька пропаґанда, „підкреслена багатьма фактами, була для молоді об'явленням, і вона, якщо ще зразу й не зреклася колишніх богів, то, в кожному разі, почала відноситися до них критично".

Але й то ще не все, що розкрив „інженер-галичанин" А. Дикому. Він ще йому сказав буквально таке: „Перед нами (галицькою молоддю — В. С-ко) відкрились безмежні можливості на безкрайніх просторах СССР. Багато моїх товаришів з тернопільської гімназії вибрали воєнну кар'єру і займають командні пости, інші — інженери, лікарі — добровільно вибрали собі місце роботи в різних точках СССР. Ми були зовсім рівні з усіма іншими народами..."

Ну, хіба ж таки справді не рай! І немає ніяких розстрілів та депортацій, немає й згадки про нищену Церкву та її служителів, навіть „буржуазних націоналістів" немає! А проте, як виходить далі з статті А. Дикого, „безмежні можливості" не задовольнили „інженера-галичанина", і він таки втік на Захід! По цей бік заслони „поткнувся був він до своїх земляків - галичан, щоб поділитися своїми враженнями, але ті, зрозуміло, проголосили його совєтським аґентом". І тоді бідолаха побіг шукати рятунку безпосередньо до Дикого, який його сам видумав.

Закінчує свою писанину російський журналіст А. Дикий у радісному тоні, але знов же таки не своїми власними словами, а нібито словами, узятими з приватного листа, писаного з Галичини до свояків в Америці: „Мазепинству загнали большевики осикового кола — і воно більше ніколи не підніметься. Після 600 років ми возз'єднані навіки з нашими братами!" Такого характеру листи комуністична преса, яка виходить українською мовою в Америці, щодня друкує для своїх надміру довірливих читачів. Оце, як бачимо, почало їх друкувати й „Новоє Русскоє Слово".

Стаття Андрея Дикого — приклад, як то, не гребуючи ніякими засобами, російські білі імперіялісти намагаються поборювати українських самостійників. Для них ціль — єдина, неподільна Росія — оправдує кожний засіб, навіть якби цим засобом була брехлива й заяложена совєтська офіційна пропаґанда. А коли недотягує совєтська пропаґанда, то вони радо їй допомагають, видумуючи всіляких „інженерів-галичан".

В. С-ко

РЕАЛЬНЕ І МОРАЛЬНЕ

В останньому тижні по американських кінотеатрах переводили збірку на фонд допомоги знищеній війною Південно-Корейській республіці. Збірку попереджав висвітлюваний на екрані виступ президента Айзенгавера із закликом жертвувати на цю ціль. У своєму заклику президент Айзенгавер висловив таке інтересне й багатомовне твердження: Минулого року цим самим порядком зібрано на цю саму ціль кілька мільйонів долярів. Ця сума на таку велику й багату країну, як Америка, мінімальна і її можна б без труду докинути з державної скарбниці до тих мільйонів, що їх на ту ціль видається. Проте діло не тільки в грошах, але й в тому, хто та як їх дає. Збираючи цей фонд між народом у формі добровільних пожертв для іншого народу, сплітається нитку зв'язку, співчуття та спільної долі між людьми і націями, що має сьогодні далеко більшу вартість, ніж усі матеріяльні скарби світу.

Думки президента Айзенгавера в цій справі можна б з підкресленням повторити та пристосувати до багатьох наших, американсько - українських, збіркових акцій. Візьмімо актуальну в цьому місяці кампанію збірки фондів на „Свободу" і „Веселку". Багато наших людей, посилаючи свою пожертву, висловлюють думки і запити: невже ж УНСоюз і „Свобода" потребують „простягати руку"? Невже ж УНСоюз у своє 60-річчя не міг би із своїх 16 мільйонів долярів майна виасиґнувати кільканадцять тисяч на підсилення каси „Свободи" та на видавання „Веселки"?

Ці справи були вже не раз вияснювані. Всі ці мільйони УНСоюзу мають своє точне статутове і законне призначення, але коли б зайшла направду така ситуація, при якій постало б оте „бути чи не бути", то вже можна б якусь форму і якийсь вихід знайти і на те, щоб здобути тих кільканадцять тисяч. Остання конвенція УНС у Вашинґтоні рішила пожертвувати — для прикладу — майже три десятки тисяч долярів на всілякі культурні, харитативні та народні цілі. Можна було б бодай половину з того обернути й на таку народну ціль, як „Веселка", але чи це розв'язало б справу? Як виглядали б тоді ми всі, вся наша велика і не бідна спільнота, коли б вона мала приймати милостиню для своєї дітвори? Якийсь непідписаний під листом громадянин пише: „І як Вам, мільйоновій організації, не соромно жебрати на дитячий журнал?" Таких, що так думають, є більше. Але їх можна б запитати: А невже ж нашим громадянам, багато з яких мають і власні хати, і авта, і телевізії, і добре платну працю, і більші або менші конта в банку, як їм було б не соромно приймати милостиню для своїх дітей? Невже ж тоді, коли вони видають без порівняння більше на свої часто зайві й навіть шкідливі, розваги, вони прийняли б милостиню для свого найконечнішого духового і національного виховання?

Висновок ясний: „Свобода" веде кампанію і збирає фонди не для себе, а тільки для нашої спільноти та для забезпечення її майбутности. І тому їй зовсім не соромно про цю кампанію писати та проголошувати заклики, як і не соромно було президентові Айзенгаверові публічно „простягати руку" до американського народу, щоб склав свою пожертву на допомогу корейцям. „Свобода" в цьому місяці „простягає руку" — якщо вже вжити того слова — до нашого суспільства, щоб воно допомогло собі і своїм дітям. Сором був би тільки тоді, якби ця допомога не прийшла, або якби вона не була досить велика. Дотеперішній перебіг кампанії дозволяє сподіватись, що того сорому не буде.

Юрій Шерех

КУЛЬТУРНА ПОДІЯ

Видавництво „Книгоспілка" взялося за велику справу. Воно розпочало перевидання десяти томів „Історії України-Руси" Михайла Грушевського. Це в історії видавничого руху української еміґрації подія безпрецедентна. І досі часом виходили в нас досить монументальні видання, але здебільша вони були популяризаційного типу, більшою чи меншою мірою — також пропаґандивного типу. Але те, що хоче і вже почала робити „Книгоспілка" — не популяризація створеного іншими, а увічнення одного з наріжних каменів української духовости і української науки; воно перевищує дотеперішні заходи наших еміграційних видавництв розміром — десять монументальних томів, а головне — характером.

Значення цього пляну трудно перебільшити. Велична, хоч і не довершена наукова будівля Михайла Грушевського не втратила свого значення і не скоро його втратить. Звичайно, окремі деталі могли б сьогодні бути висвітлені інакше, бо наука пішла вперед. Поруч з світоглядовою концепцією Грушевського можливі інші концепції й підходи. Не мусимо робити з кожного рядка, написаного великим Істориком і Українцем догми. Але потуга інтелекту Грушевського, обсяг його фактичних знань і вміння робити висновки з фактів і зіставлень фактів зумовили те, що не тільки науковці всього світу широко користаються здобутками Грушевського, а змушені звертатися до цього невичерпного джерела навіть історики в Совєтському Союзі. Так, вони роблять це, хоч Грушевський там відданий анатемі як головний ідеолог і носій українського націоналізму. Українські історики використовують Грушевського мовчки, не згадуючи його ім'я. Найвидатніші з російських істориків, яким не загрожує обвинувачення в українському націоналізмі, часом наважуються і просто послатися на Грушевського. Знайдемо такі посилання, приміром, у лідера російських совєтських істориків Грекова.

Якщо так стоять справи в СССР, то напевне не з любови до Грушевського, а через

(Закінчення на стор. 3-ій)

НАША ХАРИТАТИВНА АКЦІЯ

(Матеріяли з річних нарад Дирекційної Ради ЗУАДК)

(2)

Тому не можемо розпустити повних крил теж і нині. Під тим кутом треба дивитися на працю ЗУАДКомітету теж і в минулому році. Точніше про неї розповість екзекутивний директор у своєму звіті, а доповнить його звіт европейського представника. Знов контроля представить нам, як ми виглядаємо з нашими пожертвами. Ухвалений минулого року прелімінар на харитативні й переселенчі цілі виносив $ 80,000. На це склало громадянство членськими вкладками і пожертвами $23,325.51. Та ми видали чотири рази більше! Щойно маючи це на увазі, можемо ми, що відповідальні за цю організацію, питати свого сумління: А чому більше не зроблено? А чому не порятовано ще більше осіб? А чому не зібрано ще більше спонзорів та ашурансів?

Не можна сказати, щоб ЗУАДК не старався в минулому році своєю пропаґандою в пресі, чи вічевою, чи такими своїми виданнями як Вісті ЗУАДК, популяризувати цілі організації та її найголовніше ще досі не скінчене завдання допомогти переселенню українських скитальців з Европи, як на підставі старого закону, так і Рефюджі Реліф Ект-у з 1953 року. Якби того не було, то не мали б ми зареєстрованих на переселення, згідно з вимогами нового закону, 2,535 українців. Коли ж ми збільшили б нашу спільноту в Америці навіть тим невеликим числом, то було б зроблене діло. Але ашурансів маємо тільки для 983 осіб!

Було б добре, коли б ще спонзори допомогли ЗУАДКомітетові покрити додаткові кошти, а вони виносять приблизно $ 50 на кожну особу, яку ми мали б спровадити до Америки. Інакше організація опиниться перед загрозою ліквідації, як це вже раз було, коли в розгарі переселенчої акції не було в касі навіть $ 5,000. Але якби навіть спонзори вив'язувались з свого обов'язку, то все одно громадянство мусіло б пожертвувати від себе ще яких $75,000, щоб спровадити до Америки тих, про кого я згадав, себто, що вже є зареєстровані. Як знаємо, такої мінімальної суми, потрібної на ту ціль, ЗУАДКомітет не має, а повинен її мати. А не має її не так тому, що ми в минулому році не клали цієї справи громадянству на серце, а тому, що ми, як загал, недоцінюємо ваги цієї справи. Для широкого загалу, включно з новими іміґрантами, переселенча справа уже так, ніби була скінчена. Тільки невелика частина нашого громадянства ще далі з посвятою віддана цій справі. Алеж врятування хоч би тільки кількох тисяч українців не є дрібною справою, ні з гуманного боку, ні з українського. Теж посилення українсько - американської спільноти кількома тисячами свіжих українців повинно бути для нас справою першорядної ваги, зокрема тоді, як вдумаємось серйозно в наше тутешнє майбутнє. Теж не могли ми в минулому році дати нашим залишенцям в Европі таку грошову допомогу, якої вони могли надіятись і якої домагались, бо не мали на це фондів. Отже не зла воля, не якісь партійні симпатії чи антипатії тут рішали, а просто брак фондів. Але дехто в Европі не так ті справи розуміє. Клопоти і пляни, сполучені з переселенчою акцією ЗУАДК, чи якою іншою працею, не є там предметом ширшого зацікавлення. Зате появляються час від часу в пресі безпідставні запідозрення, які підкопують ЗУАДК та його працю. Наприклад, европейський представник ЗУАДК міг обіцяти усім установам, харчі на літні табори для дітей в Німеччині, що він і зробив, але не міг дати на влаштування таборів грошової допомоги, бо на такі цілі мав до диспозиції всього кількадесят долярів. Проте зроблено з цього партійно-політичну справу. Найсумніше, що преса, яка вмістила неслушні закиди проти европейського представника, не вмістила спростувань ЗУАДК. До тих газет належить теж і филаделфійська „Америка". Згадую про це, бо того роду речі не причиняються до піднесення духа тих, що дають свій час, труд і свою пожертву на переселенчу чи іншу акцію ЗУАДКомітету.

Праця ЗУАДК, як кожної іншої подібної гуманітарної організації, побудована на довір'ї до неї та пожертвах. Американські відозви по собвеях, стріткарах, чи на інших подібних місцях промовляють до нас чи не кожного дня: „Слухай свого сумління — дай свою кров, давай її раз-у-раз!" (Listen to your conscience — give blood, give it again and again). Ми не даємо крови скривавленому українському народові — ні українським повстанцям, ні мученикам у сибірських каторжних таборах. Тому ми повинні давати хоч на лікування ран тих, що їх можемо рятувати. Щодо цього ми всі повинні бути одної думки. Тут не повинно бути ніякої суперечки, -партійної, політичної чи релігійної. Втягнення ЗУАДК в такі суперечки є тільки виявом цілковитого нерозуміння суті і ваги харитативних організацій. Коли б навіть і таке сталося, що якийсь урядовець ЗУАДК не поступив, як повинен, то чи це вже може стати причиною, щоб з такою справою їти до преси і розтрублювати її на весь світ? Де є така американська харитативна організація, чи яка інша, щоб не мала неприємних інцидентів. Не чуємо про це? Та ж навіть в Американському Червоному Хресті, що має кожного року сотні мільйонів долярів до розпорядження, досі ніде в пресі не виявлено, що він, не зважаючи на свої заяви, що допомагає, не вимагаючи ніякого звороту, на ділі вимагає зворотів, як це виявилось тепер у трьох випадках, у допомогах жертвам гураганів у Вустер, Массачусетс, Флінт, Мішиґен, та Вако, Тексас. Не зважаючи на страшне нещастя, яке навістило ті громади, А. Ч. Хрест зібрав у них за один рік більше на свою працю, як дав тим громадам допомоги, а проте домагався, щоб допомога була звернена. Щоб то було, коли б таке у нас сталося! Проте в американській пресі нема про це ні слова, бо преса знає, що розголошування таких випадків було б катастрофою для самого А. Ч. Хреста, а він преція робив і робить добру роботу. Вона теж певна, що в самому А. Ч. Хресті знайдуться люди, що цей конфлікт установи з суспільством полагодять як слід.

Згадую про такі речі ще й тому, що екзекутиві доводилось і впродовж цього року полагаджувати не одну внутрішню справу, з якої роблено непотрібний розголос. У нас таке завелося, що як хтось думає, що йому сталася якась кривда, навіть така, коли вимагається від нього звороту певної дрібної суми гроша, призначеної на цілі ЗУАДК, то така особа не тільки тих грошей не звертає, але пробує робити ще з цього „народну справу".

Коли в Америці піднялася недавно публічна критика деяких філантропійних фундацій, Ровен Гейтер мол., президент Фундації Форда, дав на це відповідь у своїм річнім звіті, частина якого має назву „Сучасна роля філантропії", де він тісно зв'язує філантропію з свободою і демократією навіть у самих З'єдинених Державах. Думаю, що ЗУАДКомітет є якраз такою організацією, яка якнайтісніше зв'язана у своїй скромній гуманітарній праці з ідеалами свободи і демократії та з повною політичною та релігійною толеранцією, якої придержується. Без довір'я загалу до філантропійних організацій, немає взагалі філантропії. Тому „Ню Йорк Таймс" (з 20 вересня 1954 р.) перестерігає навіть американський Конґрес проти такої критики філантропійних організацій, яка виявляє „партійну або особисту тенденцію", бо вона не є для загального добра.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ПРЕСОВОГО ФОНДУ І ДОБРОВІЛЬНОЇ ДОПЛАТИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ"! ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДІ" ДОПОМОГТИ ВАМ І ВАШИМ ДІТЯМ! НАДІШЛІТЬ ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Василь Мудрий

НА ПОПЕЛИЩАХ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

(У 35-ліття української національної катастрофи 1919/1920 р.)

(4)

„Нашим ідеалом, — пише він, — повинна бути неподільна нація з власним національно-політичним ідеалом". „Мусимо змагати до національного ідеалу, а це виключає, щоб ми ставили понад цей ідеал якісь космополітичні цілі". „Конкретно цей наш ідеал провадить до політики лучности з Европою і до сепаратизму від Росії — назовні, до „окциденталізації" нашої культури, до засвоєння европейського способу політичної еволюції всередині, до оперття на той чи інший европейський імперіялізм". „Тільки чином, що йде на користь усієї людськости, народи здобувають право на своє існування". „Менше або більше вільна Україна — це жовніри Жулкевського й козаки Сагайдачного в Кремлі, це Карло XII на лівім березі Дніпра".

Уважному читачеві вже між наведеними сутніми цитатами з книжки Донцова впадуть в очі деякі суперечності. Але я не хочу оцінювати цієї праці з нинішньої перспективи. Може краще буде навести про неї голоси з часів по її появі. Згаданий уже О. Бурнатович пише про неї між іншим так: „Найсильнішим і найвлучнішим закидом, який Донцов робить російській культурі — це її рабська залежність від держави, це статизм, перемагаючий над одиницею, над суспільством, над Церквою, над усім почуванням і діянням горожан. І дивна річ, той самий статизм, котрий автор представляє як продукт психічних недостач Росії, — чомусь не має нам бути осоружним у Польщі, де він, очевидно, не є продуктом російської психіки. А найважніще, що внутрішній розклад нації не є для цього апостола національної активности найстрашнішим нещастям, яке може навістити Україну... Бачучи, як нас тисне колесо історичних подій, що вперед і взад перекочується між Европою і Москвою, він потішає, що це така наша „історична місія". Проба зробити у теорії сильним те, що виявилося слабким у практиці, обнизила лет думки справді бистроумного автора і зробила його незручним інтерпретатором минулого, а не ідеологом будучого". — „Так виглядає другий лет наддніпрянської уяви в напрямі Варшави. Він невдалий, як був невдалий у практиці лет С. Петлюри. Він доказує, що боротьба за гегемонію на сході Европи, яку по думкам „Підстав нашої політики" повинна вести Польща при помочі України в ім'я „Европи" — це недоношений плід політичної думки Придніпрянщини, яка знов по століттях уперше зустрілася з европейською політичною культурою. І коли не щукати в книжці Донцова підстав нашої політики, то його твір талановитий".

Не так підходить до оцінки книжки Донцова і взагалі всієї діяльности Донцова В. Липинський. Так само зовсім неґативно з кожного погляду підходить до її оцінки Василь Панейко. Це й зрозуміле, бо орієнтація Панейка протилежна до орієнтації Донцова. Тому то критика „Підстав нашої політики" стала невідступною складовою частиною книжки В. Панейка.

Про генезу книжки Панейка і генезу його політичної орієнтації в цій книжці знайдете в листах В. Панейка до президента Петрушевича і до посла ЗУНР у Відні В. Сінгалевича. Події на тодішній паризькій політичній біржі, на т. зв. паризькій мировій конференції, безвиглядність осягнути щось для України, зокрема ж для Галичини, наставили Панейка на шлях орієнтації на Схід, точніше на шлях спроби рятування Галичини при допомозі теоретичного русофільства. Це останнє полягало у наладнанні добрих взаємин з москалями та підготові і москалів і українців до перебудови Росії на федеративних основах, при чому Україна мала б відігравати у спільній федеральній політиці рівнорядну з Московщиною ролю.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ ВИЛСОН ВУДСАЙД

Вилсон Вудсайд

Вилсона Вудсайда знає вся торонтонська Україна, вже хочби тому, що справжніх приятелів-англійців в Торонті ми легко рахуємо на пальцях і серед них — він найстарший і один з найповажніших. Українці пізнали його під час Другої Світової Війни, коли він, — один з найпередовіших канадійських журналістів і редактор закордонного ресорту у впливовому та почитному журналі „Сатердей Найт", — в добу найбільшого сантименту до Совєтів підняв голос перестороги проти цього „приятеля" та цим став непопулярний, потім скритикував Ялту і врешті почав ясно заступати принцип самостійности для поневолених Москвою народів. Звідси був уже один крок до позитивної політики у справі ДП, а коли перші українці — „діпісти" прибули до Канади, Вудсайд не тільки намагався зустрітись з ними, але і всяко допомогти їм. Таким чином уже в 1951-2 роках в „Сатердей Найт" могли появитись статті українців, а кожне українське видання в англійській мові або діставало його передмову, або таки безпосередно відбувалося за його участи — і високого, худощавого джентелмена в окулярах, що крім англійської мови знає перфектно німецьку, а навіть трохи українську і польську, показували собі українці на різних наших манифестаціях та імпрезах. Вилсон Вудсайд — без нього важко собі уявити будьяку нашу акцію серед наших англійських співгромадян, його радились у справі видань, його просили написать про цю чи іншу справу.

Бути може, Вилсон Вудсайд мав уже це у крові. Його рід прибув до Канади після Американської Революції і тому Вудсайд залюбки та з усміхом впевняє вас, що він теж „діпіст", хоч і півтори сотні літ раніший нас. Виріс і провів молодість на Заході і як син гросерника, не тільки мав нагоду пізнати перших українських колоністів, але і зріс поруч них, продаючи газети, розносячи телеграми, наливаючи бензину в авта. Потім був на університеті в Торонті і знову сам заробляв, щоб оплатити собі студії. На вакації і з вакацій їздив зайцем в товарових поїздах, але врешті 1929 р. став інженером і почав журналістичну кар'єру від того, що пустився у світ: об'їхав трохи не кожну закутину Европи, бував і у Львові та відвідав наші центри і церкви. Все це дало йому широкий погляд на світові справи і коли „Сатердей Найт" в 1940 році потребував редактора для закордонних справ, кращого кандидата від Вудсайда не було. Практичний, з великим досвідом, батько п'ятьох дітей і власник невеликої хатини, він обстоює права „сірої людини" у внутрішньоканадійській політиці, а ясне протибольшевицьке і протимосковське становище придбало йому щиру симпатію у всіх новоприбулих і ненависть у вислужників червоної Москви. Очевидно, сьогодні Вудсайд — приятель, якого треба цінити: редактор і радіовий коментатор, він боронить посередно наших справ навіть там, куди ми не доходимо, а його вартість видно вже хоч би з того, що коли недавно в Америці був Аденауер, він запросив Вилсона до Німеччини і просив його підібрати собі ще десяток друзів для поїздки. Вудсайд був в Европі і в Німеччині, не забув відвідати українські централі та познайомитись з найвидатнішими постатями нашої еміграції в цій країні.

А пригадуємо це все з простої причини: 8-го листопада ц. р. в торонтонській виборчій окрузі Тринити відбудуться доповнюючі вибори. Тринити має дати до парляменту в Оттаві нового посла, бо представник тієї округи, пос. Конакер, зрештою байдужий для українців, помер. Кансервативна Партія висунула кандидатуру Вилсона Вудсайда, Тринити має вирішити, буде приятель українців і інших поневолених Москвою народів в Оттаві, чи ні.

Для українців питання ясне: Такого, як Вилсон Вудсайд, приятеля у всеканадійському парляменті в Оттаві ми потребуємо.

Анатоль Курдидик.

КУЛЬТУРНА ПОДІЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

те, що його життьова праця не перевершена і що жадна поважна історія Сходу Европи не можлива без цієї його праці. Совєтські історики користаються з кольосального фактичного багатства, скупченого й систематизованого Грушевським. Хотячи, чи не хотячи, вони відкидають його ідейну концепцію. Але ця ідейна концепція ввійшла незаступним складником у ідеологію всякого українства, в усіх його партійних і групових розгалуженнях. Історія в наші часи — основа всіх політичних ідеологій, і можна твердити, що нема такої української політичної течії, яка більшою чи меншою мірою не виросла з геніяльної „Історії України-Руси". Тим то праця ця конечна для кожного політично мислячого українця — не тільки історика — якщо він хоче мислити самостійно, за першоджерелами, а не за жуйкою, яку йому постачають журналісти і — ох же, як часто, — мало культурні журналісти.

Тим часом окремі томи праці Грушевського давно вже стали незвичайно великою бібліографічною рідкістю, і може видання „Книгоспілки" єдине спричиниться до збереження їх, виконавши цим справді велику ролю для дальшого розвитку української культури. Адже вже тепер є не одна українська книжка, що зберігалася в кількох примірниках, примірники ці загубилися в завірюсі сорокових років, і тепер тільки пам'ять старших поколінь зберігає свідчення про те, що колись така книжка існувала.

Уже цих міркувань було б досить, щоб високо оцінити видавничий захід „Книгоспілки". Справа одначе має й другу сторону. Вона виказує, я сказав би, ентузіястично-оптимістичну оцінку української еміграції.

Я не помилюся, коли скажу, що останніми роками серед самої української еміграції переважати став песимістичний погляд на неї. До цього спричинилися передусім процеси розмивання української еміграції, внаслідок яких зацікавленість книжкою або зовсім згасає, уступаючи гаслові „роби гроші", або зосереджується на маловартісній брошурковій „літературі". Лише здається, менша частина нашої еміграції уперто, хоч на перший погляд і непомітно робить українську справу своєю щоденною працею серед своїх і чужих.

Ця частина — чи може вона забезпечити поширення доброї, поважної, серйозної української книжки так, щоб хоч видавничі витрати окупилися? На це питання звичайна відповідь буває — ні. Члени „Книгоспілки" наважилися відповісти — так! Як добре було б, якби їхня спроба вдалася! Це означало б також потвердження вотум довір'я до української іміграції. А в ці дні сумнівів і невіри, розсіяння й замикання у власній хаті, — нічого так не потребує українська еміграція і українська справа за кордоном, як такого вотуму довір'я.

От чому я, не бувши істориком, схотів написати цих кілька рядків про вагу й значення початого тепер „Книгоспілкою" монументального й відповідального заходу.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 14.

Свобода, в. 25 УНС, Дж. С.	$10	Т. Баландюк, Гартфорд	2
Сест. Р.Н.Б., в. 36 УНС, Рач.	10	А. Басараб, Вайон	2
Д-р В. Стефурак, Шікаґо	10	Д. Кузик, Трентон	2
С. Богда, Ню Маркет	10	М. Олесницький, Джексон Г.	2
Р. М. Бартків, Ню Йорк	5	Г. Василинюк, Гамден	2
Н. Н., Шікаґо	5	М. Томаш, Бостон	2
Д-р С. Стек, Ню Йорк	5	П. Новак, Шікаґо	2
Ю. Шміґільський, Уріхсвіл	5	М. Лободяк, Джерзі Сіті	2
Д-р Н. Гарасимів, Річмонд	5	І. Білас, Клівленд	2
Г. Каліновик, Бруклин	5	С. Деба, Клівленд	2
Н. Берків, Вудсайд	5	І. Панас, Клівленд	2
Д. Бурчинський, Шікаґо	5	М. Росул, Лейквуд	2
В. Демус, Ля Гренд Парк	5	І. Грещак, Ст. Пол	2
М. Кіс, Сан Бруно	3.50	І. Патуляк, Ансонія	2
А. Климишин, Асторія	3	Д. Волощук, Дітройт	2
А. Вовк, Істон	3	П. Качмар, Трой	2
І. Росул, Клівленд	3	Л. Дмитерко, Трой	2
С. Дребіт, Салем	3	Р. Колодій, Трой	2
А. Ф. Шумовський, Вінніпеґ	3	А. Луцький, Пітсбурґ	2
М. Чуховський, Віндзор	3	О. Полатайко, Пітсбурґ	2
Д-р М. Сатурський, Ірвінґтон	3	М. і І. Єфремов, Ню Йорк	2
І. Василюк, Клівленд	3	В. Плоский, Лінкольн	2
Ф. Лещик	3	І. Мудрий, Елизабет	2
І. Козак, Дібідк	3	Т. Зорко, Бікон Фолс	2
С. Валіґунда, О Клер	3	І. Москальчук, Олифант	2
А. Слюсарчук, Діт. (п. 90 ц.)	2.10	В. Туровський, Клівленд	2
Е. Крушельницький, Дітройт	2	І. Корнова, Іст Медов	2
І. Голик, Скрентон	2	Д. Затварницький, Янґставн	2
О. Чехівська, Филаделфія	2	І. Гаврилих, Вілкс-Бері	2
А. Катриняк, Бронкс	2	М. Шипула, Ню Йорк	2
С. Колодочко, Шелбурн	2	В. Ходак, Филаделфія	2
С. Можиловський, Клівленд	2	Д-р С. Гль, Ню Кессл	2
Т. Непорядний, Гованда	2	І. Девицький, Кентон	2
Н. Піхурко, Клівленд	2	В. Музика, Бостон	2
О. Каранець, Дітройт	2	М. Пікас, Бофало	2
Т. Деминчук, Торонто	2	М. Костишок, Рачестер	2
Інж. С. Геник-Березов., Тор.	2	Д. Костик, Шікаґо	2
В. Хаберська, Ню Йорк	2	О. Бойчук, Шікаґо	2
І. Олексюк, Торонто	2	С. Нендза, Филаделфія	2
У. Стецура, Ню Йорк	2	М. Співак, Фултон	2
П. Левенець, Форест Гіллс	2	В. Свитак, Ню Йорк	2
М. Коваль, Акрон	2	Н. Шиманський, Йонкерс	2
Г. Ромасік, Ньютон Фолс	2	А. Дорошенко, Ню Йорк	2
М. Галадза, Ембрідж	2	С. Горбач, Коговз	1
І. Озар, Олеан	2	М. Геник, Сейнор	1
В. Мельничук, Сиракюз	2	С. Дідула, Клівленд	1
Ю. Кіра, Ню Йорк	2	Г. Селестак, Гейстінґс	1
М. Середенський, Бродалбін	2	М. Ключик	1
П. Гебало, Гартфорд	2	Н. Н., Форт Ірі	1
В. Кохан, Шікаґо	2	П. Янковський, Монессен	1
Я. Панчук, Морістон	2	І. Заяць, Колчестер	1
М. Губка, Шікаґо	2	С. Пацка, Коговз	1
І. Громоцький, Ст. Луїс	2	А. Шийка, Амстердам	1
М. Кравець, Бруклин	2	П. Горб, Монро	1
С. Сусь, Ню Йорк	2	І. Прибула, Дітройт	1
А. Плаксій, Мерік	2	К. Шаврукевич, Шікскіл	1
М. Москаль, Спрінґ Валли	2	С. Конец, Норвіч	75 ц.
И. Пашківський, Діксон С.	2	Разом	$ 299.35
В. Коваль, Блюмфілд	2	Раніше проголошено	3,230.30
О. Лесняк, Коговз	2		
Н. Іваловнч, Ню Йорк	2		
Л. Сілецький, Вілмінґтон	2		
В. Дмитрюшин, Клівленд	2	Разом вплинуло на фонд „Веселки"	$3,529.65
І. Лещин, Ню Лондон	2		

В 1955 році нащеплять проти полю 9 мільйонів дітей і жінок

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Крайової Фундації для поборювання дитячого паралічу, Безіл О'Коннор, заявив, що ця фундація уклала контракт на продукцію сироватки д-ра Солка, щоб у 1955 році нащепити 9 мільйонів дітей і вагітних матерів проти цієї недуги. Хоч ще досі не ствержено успішности цієї сироватки, але загально думають, що вона забезпечує щеплених нею осіб від дитячого паралічу, і тому Фундація для поборювання поліо замовила за 9 мільйонів долярів сироватки д-ра Солка, щоб можна було нащепити всіх тих дітей, які цього року не були щеплені, всіх дітей, що запишуться до першої кляси, а також всіх вагітних матерів. Докладний вислід щеплення сироваткою д-ра Солка буде відомий аж коло 1 квітня 1055 року.

НОВЕ ВИДАННЯ

Митро Пасічник. Наша Слава. Етнографічний збірник — опис сіл і містечок полудневої Рогатинщини. З додатком переказів - леґенд про старовинні могили, руїни замків, городовища. Вінніпеґ 1954, 8°, стор. 70+2 непаґ.

Перед нами чепурна книжечка — данина любови до Рідного Краю.

Автор — „старий" еміґрант, або може краще сказати „середній", бо оселився в ЗДА уже по катастрофі української державности. У Филаделфії — він знана людина — від давніх років рекордовий секретар тутешнього Товариства Американсько - Українських Горожан. Родом з Рогатинщини й був народним учителем у своїй околиці. Змалку цікавився рідною старовиною й фолкльором, прислухався до оповідань старших людей і все мріяв узятися до розслідів пам'яток давньої старовини, на які така багата його рідна сторона.

Та події не сприяли цим його плянам. Проте, опинившися за „великою водою", не переставав „Пасічник" цікавитися старовиною своїх рідних сторін. В цій справі він із своїм приятелем, в рідному краю листувався, але той невдовзі помер від злиднів, а теперішні обставини совєтської окупації не дають жадної змоги вдержувати якінебудь взаємини з Рідним Краєм та доповняти здобуті відомості.

Оце й є причиною появи згаданої вгорі публікації. Автор рішив оприлюднити те все, що чув і чого довідався, бувши ще вдома, щоб ці відомості не загинули. Робить це він у надії, що його записи придадуться в якійсь мірі археологові й історикові рідного краю.

Але вони і взагалі, самі по собі цікаві й читаються з приємністю. Отже, сміло можна порекомендувати познайомитися з книжкою п. Пасічника кожному українцеві, а зокрема його землякам рогатинцями.

В його книжці знайдуть вони опис рідних місцевостей, передусім села Вигинева, етнографічні записи — звичаїв, пісень, ноші, а також леґенди, зв'язані чи то з якимись могилами, чи руїнами, чи взагалі прив'язані до якогось села.

Праця п. Пасічника — гарний вклад у нашу етнографічно-історичну літературу, але — повторюю ще раз, — її з великою приємністю й користю прочитає й звичайний читач. Саме увазі широкого читача я й поручаю обговорювану публікацію, овіяну гарячою любов'ю до рідного краю та пам'яток його старовини та його народних звичаїв і переказів, які читаються, як справжні казки. А це все залишки нашого славного минулого, що їх повинен знати кожний українець, який любить свій край.

Вол. Дорошенко

З наших буднів

НА ГОСТИННИХ ВИСТУПАХ

Цікаво часом поїхати з театром на гостинні виступи (по-літературному сказавши — на гастролі). Пізнаєте нових земляків, пригадуєте собі старих, взагалі, можна сказати, духово відсвіжуєтесь.

На афіші виписано великими буквами: „Початок вистави точно год. 7-ма вечора". Але в 7-ій годині, розуміється, театральна заля ще порожня. Тут публіки не наб'єш у бутилку. Знаємо, мовляв, вас, театральників: написано — в сьомій, значить розпічнете тартюфитись у восьмій, як добре піде.

Тимчасом Театр з Ню Йорку мав характер майже професійний і так йому якось вийшло, що в сьомій годині всі актори стояли готові на місцях. Надворі жара субтропічна, на сцені жадної вентиляції. Йде комедія Мольєра, в костюмах з 17-го століття. Акторки млюють від шнурівок, корсетів та інших „куфорків", акторам під перуками вода вариться. Але прапор мистецтва тримають високо. Ждуть на публіку.

В годині 7.15 починається фронтом концентрична атака на святиню Мельпомени. Публіка, що набула квитки в передпродажі, валить на залю, народ без квитків штурмує касу. У вузькому коридорчику Національної Централі збилися всі докупи, змели з лиця землі впорядчиків, заблькували двері.

Врешті перша хвиля вривається на залю! Ще не посідали, що добре не висапались після рукопашного бою в коридорі, як уже починається традиційне тупання ногами:

— Гей, ви, артисти з Метрополії! Чому не починаєте?

— Написано — початок у сьомій, а тепер котра?..

—Українська точність!

— Заснули, хе, хе, хе! — загудів густим басом дядя з козацькими вусами і затичка від „Балентайна" вистрілила в його руках, ніби салют Мольєрові.

Діти, набравши відваги, починають пнятися на сцену.

Година 7.30. Жадна духової поживи політична й зарібкова іміґрація далі преться без ваги до театру. Ось іде, ніби замикає цей похід культурно - спрагнених фаланга „сотників" (квіт скитальської молоді, що виробляє сотку на тиждень). Кожний джентелмен, як нещастя, всі належать до партії „каделяківців".

— Гей, містер! По скільки тікета?

— Перший ряд по 2.50, дальші по-два і півтори доляра.

— Ви що, крейзі?.. По два доляри за тікет? Та защо?.. Ви ґуєте, панове?

— Каман! Ходім краще до бари!

Каделяківці з призирством відвертаються від каси і один по одному відмаршовують в „піпліля", звідки, за малу хвильку, крім тріщання телевізора, несеться вже „...о-пів до другої годині".

Година 7.45, на залі гаснуть світла. Гармидер втихає, навіть діти втихомирились, може налякалися темряви. Куртина поволі підноситься...

— Диви, проснулись! — загудів, як з-під землі дядя-бас-контрактава.

Починається акт перший...

Ікер.

РЯТУЙТЕ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ Й РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НИХ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

18 вересня 1954 року в приміщенні Української Вільної Академії Наук у ЗДА відбулось наукове засідання Літературознавчої Секції УВАН у ЗДА, на якому проф. П. Одарченко зробив доповідь на тему „Патетична соната" М. Куліша в німецькому перекладі". 1932 р. в Берліні у видавництві Фішера циклостилевим способом видано театральну переробку п'єси М. Куліша „Патетична соната" в перекладі на німецьку мову. Рідкісний примірник цього видання є в Конґресовій Бібліотеці у Вашинґтоні. Перекладач Ф. Вольф у передмові високо оцінив твір українського драматурга, порівнюючи його з „Фавстом" Гете.

Театральний текст „Патетичної сонати" в перекладі Ф. Вольфа значно відрізняється від українського тексту, виданого у Львові в 1943 р. за редакцією С. Гординського Перекладач викинув багато реплік Марини, в яких висловлено ідеї національно-визвольної боротьби українського народу. З другого боку, в німецькому перекладі є тексти, яких не має в згаданому українському виданні. Порівняльна аналіза обох текстів дає цікавий матеріял для з'ясування творчої праці М. Куліша над своєю драмою і допомагає відновити варіянти тексту Кулішової драми.

Проф. Г. Костюк, що взяв участь в обговоренні доповіді, подав цікаві факти про історію вистав цієї п'єси на сцені. На Україні ця п'єса була заборонена, в Москві „Патетична соната" в російському перекладі короткий час ішла на сцені і мала величезний успіх, але в скорому часі була заборонена і оголошена контрреволюційним націоналістичним твором, а автор її був заарештований і загину на Соловках.

В обговоренні доповіді брали участь члени Літературознавчої Секції та гості. На закінчення голова засідання проф. Д. Горняткевич в своєму виступі дав позитивну оцінку доповіді П. Одарченка та співдоповіді Г. Костюка.

Незабаром „Патетична соната" М. Куліша разом з іншими його творами вийде окремим виданням з пояснювальними статтями, примітками, коментарями та спогадами дружини М. Куліша. Книжка вийде у виданні УВАН у ЗДА за редакцією Г. Костюка.

Радарові літаки патрулюють над Тихим океаном

Сакраменто, Каліфорнія. — Генерал бриґади Кеннет Джібсон повідомив, що над Тихим океаном на захід від узбережжя ЗДА вже патрулюють літаки з радаровими апаратами, які можуть вислідити ворожі бомбовики, що летітимуть з цілллю скинути атомові бомби на американський континент. Нова охорона дасть 20 додаткових хвилин на те, щоб населення могло схоронитися від ворожого нападу. Ці літаки патрулюють безперестанку вдень і вночі. Досі міста на Заході ЗДА могли довідатись про ворожий бомбовий напад за 40 хвилин наперед, а тепер цей час збільшився на 20 хвилин. Крім цього літаки-сторожі зможуть пробувати стримати ворожі бомбовики та алярмувати бойові літаки на летовищах на суходолі, щоб нищили ворога ще над океаном. Також на суходолі протилетунські гармати та керівні стрільна зможуть бути відповідно підготовлені за годину наперед. Коли буде вишколене більше число пілотів, літаки з радаровими апаратами будуть охороняти і східнє узбережжя ЗДА над Атлантійським океаном.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаю найсердечнішу подяку Високопреосвященному Владиці МСТИСЛАВУ, Високопреподобному о. С. Голутяку, Всечесному о. М. Зимляченко, п.п. І. Заковоротному, А. Корнієнко, П. Піщалко, І. Козину, М. Ганчак, Є. Сосновий, І. Шинкар, І. Петранчак, М. Буцькому, І. Боровик, Г. Зотовському, В. Гадзинському з родинами, п. М. Зотовський та усім моїм парафіянам і друзям за святі молитви до Господа, за неодноразові відвідування мене в шпиталі, за перші теплі привітання в хаті після мого повороту зі шпиталя, за виявлені ними співчуття, допомогу і гарні побажання так для мене як і для моєї п. Матки..

Спасибі!

З любов'ю у Христі — протоєрей М. ЧЕРНЯВСЬКИЙ.

Ню Гейвен, жовтень 1954.

ПОДЯКА

Складаю враз з Діточками найсердечнішу подяку по смерти Найдорожчого Мужа і Батька

бл. п. ДМИТРА ТОМКІВ

який відійшов від нас на вічний спочинок 21-го вересня 1954 р. Дякую всім, які відвідували небіщика від початку хвороби минувшого листопада вдома та в лічниці, Вуйкові Ф. Петровському, сестрі Ксені Полюга та її Діточкам Іванні Костирка, Кумам Н. Левків, Кумам Ф. Недшитко, Родині Врублевським і Пароховi Амер. Церкви Г. Шифер, та всім, які зложили вінки та жертвували Богослужби, Укр. Нар. Союзові, Юнії чищення вікон та всім тим, що взяли участь в похороні. Спеціяльна подяка Преосвященному Владиці Кир Богданові, всеч. Отцю В. Профеті за їхні Парастаси в пох. заведенні та за похоронне Богослуження та їхні промови.

Горем прибита

Дружина ПЕЛАГІЯ, сини ВАСИЛЬ, ВОЛОДИМИР, МИХАІЛ і дочка СТЕФАНІЯ ТОМКІВ.

✝

В перший місячний спомин смерти Найдорожчого Мужа і Батька бл. п. ДМИТРА ТОМКІВ буде відслужена

СЛУЖБА БОЖА

за упокій Небіщика в суботу, 23-го жовтня, о год. 10 рано в Українській Православній Церкві при 1410 Vyse Avenue, Bronx, N. Y. — До ласкавої участи запрошуємо Знайомих, Рідню і Приятелів.

Щиро вдячні ВДОВА й ДІТИ.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.